

Nekaj vsak četrtek in velja s
naločno vred all v Mariboru s
naločjem na dom za celo leto
20 K. pol leta 20 K. za četrt leta
20 K. Izven Jugoslavje 50 K.
Koročina se pošlje na uprav-
ništvo Slovenskega Gospodarja
v Mariboru, Koročna cesta št. 5.
Leta se določila do odpovedi.
Koročina se plačuje naprej.
— Telefon št. 220. —

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LIJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

34. štev.

Maribor, dne 25. avgusta 1891.

55. letnik.

Dne 28. avg. v Maribor!

Na splošno željo priredi Slovenska
kmetска zveza, oziroma Slov. ljudska
stranka

v nedeljo, dne 28. avgusta

Hopoldne v Mariboru velik shod krš-
čanskomislečih Slovencev celega se
vernega dela Slov. Stajerja.

Veliko zborovanje v dvorani pivovarne Götz.

Vsopred:

Ob 8. uri v baziliki Matera Milosti
pridiga.

Ob 9. uri istotam sv. maša za
udeležence shoda.

Ob 9. uri v veliki Götzovi dvora-
ni začetek zborovanja.

Govorijo:

Dr. Anton Korošec: Politično-gospodarsko poročilo.

Dr. Verstovšek: Naša vzgoja.

Prof. Vesenjak: Davčna bremena
v tem letu.

Tajnik Zebot: Naše delo.

Po shodu:

Ustanovno zborovanje Županske zveze

za mariborsko okrožje (okr. glavar-
stva Maribor, Ptuj, Ljutomer in sod.
okraj Marenberg). — Govorita poslan-
ca Stanonik iz Ljubljane in Kraju
iz Celja,

Pozivamo vse krajevne organiza-
cije mariborskoga okraja, da razvijejo
živahno agitacijo za obilno udeležbo.
Kjer je železnica preveč oddalje-
na, organizirajte udeležbo tako, da se
bo ljudstvo pripeljalo na vozovib
v Maribor.

Pridite vsi župani in občinski
svetovalci ter odborniki iz celega mar-
iborskoga okraja in zastopniki županov
iz vseh drugih okrajev.

Možje, mladenici, tekla in
agitirajte za to, da se bo

28. avgusta

zbralo v Mariboru obilo naših somi-
ljenikov in priateljev.

Kmetска zveza in Slovenska
ljudska stranka.

Banke nam vladajo!

V srednjem veku so bile banke za-
vodi za menjavo denarja. Nastale so
na Nemškem, kjer je imela vsaka državica in vsako večje mesto svoj lastni denar. Menjači so za potnike imeli
v sobi mizo ali klop (nemški: bank),
na kateri so menjavali denar. Odtod
menjevalnemu zavodu: banka.

Banke že danovo niso več samo le
menjevalni zavodi, ampak mogočni de-
narjni zavodi, v katerih se tudi nala-
ga na kraško ali dolgo dobo denar, v
katerih se izposojuje denar, banke so
zavodi, ki kupujejo proizvodnje kme-
ta, obrnika in fabrikanta, ki snujejo
veleobrino podjetja, kupujejo hiše, go-
zdove in zemljišča, ki kupujejo in pod-
pirajo časnike, ki podkupujejo politič-
ne osebe in jih izrabljajo v svoje na-
mene skratka, povsod kjer se da kaj
posredno ali neposredno zasluziti, tam
se pojavljajo banke. Banke so danes
trdnjave industrije, trgovine in nako-
pičenega denarja.

Posameznikov, ki bi gradili indu-
strijska, obrtna, rudniška, sploh pri-
stobitna podjetja, je danes večno manj.
Na njih mesto so stopile banke s ka-
pitalom svojih delničarjev in prosto-
voljnimi vlagateljimi. Za to ni čudo, da
danes določa cene za naše poljedels-

ke, rudniške, obrne in industrijske
izdelke bančni kapital.

Banka ustvarja z denarjem svojih
delničarjev in prostovoljnimi vlagatel-
ji podjetja in določa cene vsem pro-
izvodom svojih podjetij. Banka se za-
govarja, da ima na to pravo, ker vaga
v podjetje denar. Toda denar ne
delo, delajo ljudje. Kmetje, kmetski de-
lavci in industrijalni delavci vlagajo
tudi v zemljo in podjetje svoj kapital.
Ta kapital je njihova duševna in ta-
lesna sila. Zakaj pa oni nimajo prava,
da bi soodločevali, kadar se na-
stavljam različnim proizvodom cene?
Ali ni človek več kakor denar?

Kmet in delavec bi moral dobiti
vse banke pod svojo kontrolo. To se
že tam izvršuje, kjer si kmetiske in de-
lavce zadruge ustanavljajo svoje la-
stne banke. Toda da bi kmet, obrtnik
in delavec dobili banke popolnoma v
svoje roke, to še dolgo ne bo mogoče,
gotovo tako dolgo ne, dokler bodo na-
ši ljudje volili v svoje zastope nespodobne
stranke za preuredo naše družbe,
kakor so samostojneži in demokrati.
Kratko. Zato je treba zahtevati, da med
tem vsaj država vrši nadzorstvo nad
delovanjem bank in da varuje pri njih
podjetnih koristi vseh naših delovnih
stanov, ki delajo in kupujejo. To je v
ustavotvorni skupščini tudi naša Slov.

Polagoma se mi je jasnilo, kdo so
tisti srečolovci — da namreč Silver s
to besedo ne misli nič več in nič manj,
kot čisto navadne pomorske roparje.
In pogovor, ki sem ga slišal, je bil —
zadnje dejanje v izpreobrnitvi enega
izmed naših poštenih mož k njihovim
tolovajskim namenom. Morebiti je bil
a mladenič še naš zadnji pošteni mož
na krovu!

Pa ta moj strah se je kmalu po-
miril.

Silver je rahlo zažvižgal in še ne-
kdo je prišel in prisledel.

„Dick je naš!“ je rekel Silver.

„E, saj sem vedel, da bo!“ je od-
govoril glas našega čolnarja Israela
Hands. „Ni neumen, ta-le naš Dick!“

Povaljal je v ustih svoj grižljek to-
baka in pljunil po krovu.

„Ampak poglejte“, je dejal, „to-le
e, kar bi rad vedel, John! Kako dol-
go še bomo sloneli okrog in čakali ka-
kor stara barka na bregu? Kmalu
bom imel tega-le kapitana Smolletta —
dovolj! Jezil me je že zadost dolgo!
In tiste kabine dol si mi je že tudi
zahotel! Njihovega povojenega mesa
in vina v steklenicah bi si že rad pri-
vesčil!“

Kmetiška zveza, oziroma Ljudska stran
ka zahtevala. Seveda na to niso ho-
tele pristati protljudske stranek sa-
mostomežev, demokratov in radikalov.

Bo, se torej mora nadaljevati. A
med tem naj naše zadruge in naši i-
moviteži ljudje ne podpirajo nekmet-
skih in nedelavskih bank, kajti s tem
podpirajo le svojega protivnika, sov-

ražni mu kapitalizem. Nesreča so za
ljudski blagor iste zadruge in isti lu-
dje, ki iz pohlepa za en odstotek viš-
jih obresti hitro k bankam in tam na-
lagajo svoje prihranjene ali odvišne
novce. Kmet, obrtnik, delavec, drži se
svojih zadruž, a zadruge držite se —
svoje zadružne discipline!

O vojaški službi in vojaštvu.

Proti koncu svetovne vojske se je
oglasil slavni Wilson-učenjak, ki je
bil takrat še predsednik velike ameri-
kanske države: „Zjednjene države Amerike“ ter zahteval ne le narodno
pravičnost, temveč tudi splošen mir in
razorožitev držav. Niti prvega, niti
drugega ni dosegel. Posebno evropski
militaristi so mu nasprotovali in klub
vsem bridkim izkušnjam svetovne vojne,
klub vsemu trpljenju in grozotam
ter strašnemu razdejanju vlada v Ev-
ropi medsebojno nezaupanje, želja po
osvajanju tujih zemelj in sploh staro
militaristični ali vojaški duh. Pred to ne-
spravljivostjo in tem vojaškim duhom
Evrope se je umaknil tudi miroljubni
in človekoljubni Wilson v Ameriko in
pustil evropske narode, da se pomirijo
ali potolčajo sami.

Tako smo tudi mi Slovenci računali,
da bodo vojaška bremena lažja, da
da pride do odprave vojaške dolžnosti
in do zmanjšanja ogromnih stroškov,
ki jih imajo evropske države vsled
militarizma. Kakor nas je sklep sve-
tovnega mira varal v naših narodnih
upih, da bomo vsi Slovenci, tudi ko-
roški in primorski, združeni in narodno
svobodni, tako smo doživel razo-
čaranje tudi v vojaških zadevah. Vsi
naši sosedje so ostali v oraju in tako
se ostala v oraju tudi naša država in
mora nalagati državljanom težka breme-
na za obrambo sedanjih mej.

Ceravno pa vidimo, da se obvez-
nosti obrambe že vsled zadržanja na-
ših sosedov odreči ne moremo, vendar
smo mnenja, da je mogoče obrambo na-
še države urediti, organizirati dobro,
in veselno z manjšimi denarnimi ter
osebnimi žrtvami, kakor jo imamo ure-
jeno sedaj in kakor smo imeli vojne
dolžnosti prej v Avstriji.

Pred vsem smatramo že po izkuš-
njah svetovne vojne, da je popolnoma
nepotrebno dolgo vojaško službovanje
in vežbanje v redni vojski. S tem se
odtegne mladeniče v malboljši dobi, da
ne delajo nič ne za sebe, ne za svoje,
ne za občno korist, ampak samo
živijo in trošijo državni denar, ali z
drugim besedami: delo in trud dav-
koplačevalcev.

„Israel“, mu je odgovoril John —
vaša glava ni ustvarjena za računa-
nje in prevdarjanje! — Pa vsaj po-
slušati znače, mislim. Navsezadnje —
vaša ušesa so zadosti velika za ta posel!
Poslušajte torej, kaj vam pravim.
Opravljali boste svojo službo in lepo
skromno živeli in mirno govorili in o-
stali tretjni, dokler ne rečemo: Udari-
te! — In prav gotovo boste tako sto-
rili, prijatelj!

„Ali sem rekel, da ne bom?“ je
godrnjal čolnar. „Ampak kedaj, to je,
kar vprašam! To je vse, kar bi rad
vedel!“

„Kedaj! Pri moji bergli! Dobre!
Ce hočete vedeti kedaj, pa vam to po-
vem! V zadnjem trenutku utegnem ut-
dariti in takrat bo! Ta-le zares izvr-
stni mornar, kapitan Smollett, krmari
ladjo za nas. In onadva, graščak in
zuravnik, imata zemljevid. Bog vedi
kje ga imata skritega! — Dobro to-
rej! Naj pripelje Smollett ladjo do o-
toka in graščak in zdravnik naj naj-
detia zlato in naj pomagata, da ga po-
spravimo na krov. In potem bomo vi-
deli. Ce bi se mogel zanesti na vas
vse — pri moji bergli, počakal bi, da
nas pripelje kapitan Smollett do pol-

pota nazaj proti domu. In potem bi udaril!“

„Čemu tako? Saj se vsi zazume-
mo na mornariški posel, kar nas je na-
ladiji!“

Rokodelci smo, pomagači, hočeli
reči!“ ga je zavnjal Silver. „Vsi zna-
mo izvrševati povelja in krmari in
jačrati. — Ampak kdo nam naj pova-
zna in kam! Na tem vprašanju se
razbije vse naše znanje! Ce bi mogel
delati po svoji glavi, bi počakal, da
nas kapitan Smollett pripelje nazaj
najmanj do trgovskih potov in ne bi
se nam bilo treba baši, da se kje vra-
čenamo ali pa ponesrečimo. Toda jaz
vas poznam, kaki ste! — Zato budem
naredil konec še na otoku, kakor hil-
iro bo zlato na krovu! — Zalibog, da
bo moral biti takoj! Toda vi ste že ta-
ki ljudje, da niste srečni, dokler niste
pijani! Pri moji bergli, sit sem voza-
renja s takimi ljudmi!“

„Počasi, počasi, Dolgi John!“ je
vzklikanil Israel, „kdo pa vam naspro-
tuje?“

Dalje prihodnjie.

Somišljeniki darujte zasklad KZ.

Cetrti naša zahteva je, da se družinski očetje sploh oproste od aktivne vojaške službe in se uporabijo kvečjemu za upravne službe. Ravno tako smatramo preveč in predolgotrajne o-rožne vaje kot nepotrebne in jih je omejiti treba.

Iz stališča davkoplacovalcev pa smo mišljena, da imamo veliko preveč visokih in predobro plačanih aktivnih oficirjev, ne ozirajo se na potrato, ki jo opažamo sicer pri celi vojaški upravi. Dobro bi bilo, ako se vsi poslanci brez razlike na stranko začnejo enkrat temeljito baviti z vojaškimi izdatki, kajti s tem bodo ogromno dobro napravili našim davkoplacovalcem. Omenimo tukaj samo en praktični vzgled! Po Mariboru se vidi in seveda drugod tudi, kako za vsakim oficirjem jaha sluga. Vidimo vojaka, ki na konju hodi po mleku in smetano, vidimo ob nedeljah višjega oficirja, ki jaha s svojo ženo, pa imata še tudi vsak svojega sluga na konju in povrh se pride vojaška dvovprežna kočija z deco in znanci in zraven seveda tudi vojak! Tako ima poleg konj en sam oincir še tri vojake. Ali je to v obrambo države potreben? Je to za državno blagajno koristno? Je še celo vrsta takšnih reči, a mi omenjam le takšne, ki jih lahko vsak vidi in vsak opazuje.

Mnogo, mnogo bo treba preurediti v naši vojski. Mi smo se na kratko le dotaknili glavnih nedostatkov. Tudi na ziranje, da je vojak in oficir kaj več kot drugi, po militarističnem pruskem vzoru skuša pri nas dobivati tal. — Kdor je resničen, demokratičen državljan, ta bo vselej in povsod zastopal mnenje, da je organizirana vojska le sredstvo in orodje za obrambo, ki ima služiti državljanom, nikakor pa vojaštu, posebej še kakšna klika, pa naj bo "bela" ali "črna roka" ni gospodar državljan pa služe.

Pogreb kralja Petra.

Dne 22. t. m. so spremili iz Beograda v Topolo ostanke velikega kralja. Ogromne množice ljudstva so pokojnemu vladarju izkazale zadnjo čast. Ves Beograd je tekmoval v počasjenju spomina Osvoboditelja Hrvatov, Slovencev in Srbov.

Sprevod.

Na čelu sprevoda, ki se je pomikal ob 9. uri od saborske cerkve proti kolodvoru, je jahal poveljnik sprevoda, vojvoda Stepa Stepanovič. Kraljevi gardisti so nosili tri križe, gojenci vojaške akademije pa žitno klasse (po pravoslavnem običaju). Na belih konjih so jahali trobentači. Za njimi godba, ki je svirala posmrtnice. Zastave vojaštva so bile zastre v črnih pajčolanih.

Kraljev konj.

Dva častnika generalnega štaba sta peljala v črnilo odetega, lepega konja pokojnega kralja.

Venci.

Vencev je bilo toliko, da so jih peljali na sedmerih avtomobilih.

Društva.

Za venci je korakalo deset pevskih društev. Društvo je sledila

duhovščina

vseh veroizpovedi. 150 duhovnikov je opravljalo za pokojnega kralja molitve. Na čelu duhovnikov so korakali pravoslavni patrijarh Dimitrij, zagreški nadškof dr. Bauer (skafolski) in pravoslavni metropolit davor - bosanski, Peter. Zastopan je bil tudi poglavar muslimanskih vernikov, saraevski Reis-Ul-Ulemā.

Znamenja kraljeve oblasti.

Dva generala sta nosila kraljevsko krono in žezlo. Vojak-gardist pa kraljevo sabljo.

Krsta.

Krsto z zemeljskimi ostanki pokojnega kralja so peljali na lafeto zgodovinskega topa, ki je za časa svetovne vojne oddal 16.000 strelov. V lafeto je bilo vpreženih 100 vojakov, ki so jih vlekli s pomočjo z državnimi baryami obdana vrvi.

Kraljeva rodbina.

Za lafeto so stopali člani kraljeve doma in sicer: knez Arzen, knez Pavle, princ Gjorgie in kneginja Jelena. Za kralj. rodbino so kon-

kali člani vlade, narodne skupščine, zastopniki tujih držav itd.

Odhod vlaka.

Vlak s pokojnim kraljem je krenil iz Beograda ob 10. uri 5 min, dopoldne. Med groženjem topov so odpeljali največjega prvoroditelja jugoslovanske svobode k zadnjemu počitku. Kralja Petra so še isti dan položili v lastno grobničo, ki si jo je svoj čas pustil zgraditi v Topoli, v rojstnem kraju Crnega Jurija.

Udeležba.

Pogrebnih svečanosti se je udeležilo okoli 100.000 udeležencev in gledalcev. Iz cele države je prihitele v Beograd 30.000 udeležencev.

Muropolici!

V nedeljo, dne 4. septembra po polnoči po večernicah (ob 23. uri) bo pri Sv. Križu na Murskem polju pred Slomškovo dvorano

velik ljudski shod

za okraje Ljutomer in Gor. Radgona. Govorijo poslanci Jugoslovanskega kluba in drugi govorniki o sedanjem političnem in gospodarskem položaju, o davčnih bremenih ter o drugih perečih vprašanjih. Vabimo na shod naše župane, svetovalce, odbornike in vse somišljene iz Murskega polja in spodnjih Slovenskih goric. Organizirajo prihod udeležencev na okrašenih vozovih. Zastopana naj bo vsaka župnija in občina. Po shodu bo sestanek županov, svetovalcev in občinskih odbornikov SLS v svrhu ustanovitve okrajnega odbora Zupanske zveze ter razgovor volilcev z našimi poslanci.

Razglasite shod prihodno nedeljo pri vseh cerkvah.

Slov. kmetska zveza,

Politični ogled.

Kraljevina SHS. Našega kralja Petra I. Velikega so v pondeljek z vso slovesnostjo ob ogromni udeležbi položili k večnemu počitku. Naš novi kralj Aleksander se slavnosti pogreba vsled bolezni ni mogel udeležiti. Vsled obolelosti na slepiču se združi v Parizu. Njegovo zdravstveno stanje je po poročilih iz Beograda zadovoljivo. Ko bo naš novi kralj popolnoma okreval in se vrnil v domovino, bo položil prisego na ustavo. Zasedanje zbornice je odgodeno na nedoločen čas, večina ministrov in poslancev zapusti Beograd.

Tedenske novice.

Za samoupravo Slovenije se se nadalje izrekla sledeče občine: Grušovje dne 24. 7. (v drugič in ob enem za revizijo ustawe), Legen dne 24. 7., Oplotnica dne 24. 7. in Brezno dne 7. avgusta t. l.

T Veliki zvon v mariborski stolnici je počil in izgubil s tem svoj milini mogočni glas. Zgodilo se je to na nedeljo proti večeru, ko so zvonili v spomin umrelmu kralju Petru. Zvon je bil zlit leta 1710 in ustno izročilo pravi, da so mariborske gospe in deklice dale zanj svoje srebrne poso. Tehtal je baje 99 starih centov. Pomanjkljivosti pri gempelju so povzročile to škodo.

T Naši državni dolgori. Naši državni notranji in zunanj dolgori znašajo 30.151.400.000 jugoslovanskih K. Ker šteje raša država 14 milijonov prebivalcev, bi prišlo na vsakoga urjavljana 2154 kron državnega dolga. Ta številka bi navidezno ne bila tako strahovito visoka, toda ako pomislimo, da imamo v naši državi na milijone oseb, ki so brez premoženja, le vendar le ogromna.

T Poraz slabostojnih pri Mali Nedelji. Pri ponovnih občinskih volitvah v občini Maliha Nedelja je Slov. kmetska zveza zmagača na celi črti. Slabostojni še kandidatne liste niso mogli sestaviti. Naša lista je torej zmagača kar brez volitve. V slabostojnem Babilonu je sedaj velika zmešjava. Slabostojni generali: Mihalič, "inžener" Lupša, Kocbek in Znidarič hodijo sedaj klaverno okoli. Vse njihove "seje" pri Kocbiku niso prav nič izdale. Na-

si Malomedeljčani se niso dali omehčati od slabostojnih obljud. Ostali so zvesti Kmetski zvezi. Se slabostojni večkan Nemec od Sv. Jurija jih ni mogel omehčati. Tem prerokom se sedaj vse posmehuje. Se nadučitelj Ceh jih ni mogel oteci te nesreče. Kdor drugim jamo koplj, sam v nju pada. Po vseh župnjah obrača vrlo slovensko naše ljudstvo hrbit izdajalski Samostojni, ki je sokriva sedanjih velikih davkov, in ki je po svojih poslancih naravnost kriva, da smo namesto slovenske samouprave dobili srbski centralizem. Vrlim našim možem in mladeničem pri Mali Nedelji pa iz srca čestitamo k sijajni zmagi!

T Plačilo izdajalcem naših pravic in koristi! G. Mermoljo je nagnalo naše zavedno ljudstvo pri Sv. Marjeti nize Ptuja. V nedeljo, 14. t. m., je hotel imeti pri cerkvi shod, a je moral obrati svoja šila in kopita. Ljudstvo mu je klicalo: „A ti si tisti Mermolja, ki prinaša samo zgago med nas. Ti si tisti, ki si pomagal v Beogradu prodajati slovensko samoupravo za beografski centralizem. Ti si od tiste Samostojne stranke, ki je dobila od našega krvavega davčnega denarja 200 milijonov K za to, da je nas Slovence po svojih poslancih izdala in prodala. Ti si od tistih žalostnih poslancev, ki ste v vladu po svojem Pučiju glasovali za to, da so Turki dobili 1200 milijonov K za svoje glasove. Le pojdi! Glej da zgineš z naših slovenskih tal!“ Tako obsodbo govoril zavedno slovensko kmetsko in delavsko ljudstvo nad človekom, ki je iz gole strahopetnosti pred Italijani zapustil domačo goviško zemljo in prišel med nas složne slovenskoštajerske brate delat zgago. Obžalujemo one zaslepljenice, ki vkljub vsem tem dogodkom še niso zapustili izdajalske Samostojne. Spomenite se, bratje, kakor se jih je že spomenoval na tisoče, ki so prišli nazaj v tabor naše Kmetske zveze.

T Tatovi v vinogradih. Iz več krajev mariborske vinorodne okolice nam poročajo o velikih tativnah grozdja. Tako so nekemu vinogradniku v Sent Petru krščeni „ptiči“ pokradli v eni noči polovico grozdja, ki je bilo za silo zrelo. Mnogo slabodozorelega grozdja pa je ležalo razmetano po tleh. — Slišimo, da tatovi prodajajo grozdje v Mariboru 1 kg po 32–40 K. Cudimo se, da tržna policija ne zahteva od vsakega, ki nese grozdje v meso, potrdilo občinskega urada, da je lastnik vinograda.

T Zmaga SKZ. Pri obč. volitvah dne 14. t. m. v St. Janžu pri Velenju je zopet odnesla lepo zmago naša KZ. Dobila je 127 glasov (10 odbornikov), socijaldemokrat so dobili 37 glasov (2 odbornika) in slabostojni vkljub strasti agitaciji in popularem zaupanju na sijajno zmago samo šč glasov (4 odbornike). Zmaga slabostojnih je torej v primeru s prvimi volitvami tako sijajna, da so izgubili enega odbornika na račun socijaldemokratov. O ponarejanju podpisov od strani slabostojnih, o volilni agitaciji itd. pa ob priliki kaj več. Vsa čast pa našim zavednim volilcem!

T Prava nadloga za naše kmetsko ljudstvo so razni avtomobili, ki držijo po naših cestah. Ljudem plašijo konje in drugo vprežno živilo in tudi druge avtomobilske nesreče so na dnevnom rednu. Tako n. pr. je avtomobil kneza Windischgrätzta dne 16. t. m. v Trojancu smrtno nevarno povožil gluhenomega tesarja Korošca, teden prej je pa nek drug avtomobil povožil cestarja Hribenika. Na Vranskem je nek neznan avtomobil povožil nekega tamošnjega kmeta, nakar jo je prav po vitežko odkuril. Pozivljamo vladu, da nemudoma omili avtomobilsko nadlogo.

T Nova bolezen. Ljudje po mestih so zboleli na novi bolezni. Na vsak način hočejo imeti meso silno poceni. To se pravi, ceno živini bi radi znižali na tako nižino, da živinorejec niti polovice siroškov ne bi imel krith. In sedaj mučni položaj živinorejev, ko jim suša uničuje živinorejo, izrabljajo vse mestno prebivalstvo, mesarji, izvoznarji in prekupci. Vse kriči: Cene živini dol! Nikjer pa skoro ni slišati, da bi kdo teh ljudi zahteval, da se najistočasno znižajo tudi cene za tovarniške izdelke: za obleko, obuvalo, za stroje, železje, cement itd. Kmetsko ljudstvo gospodarsko uničit, bogatega židova pa ščitit, to je nova bolezen, ki

se je lotila vseh kmetskih neprijateljev. Prav je imel kmet, ki je na zadnjem semenu v Mariboru rekel: Sedaj bi nam h... rad pomagal kožo sleči! Le čakajte! Po zimi ne boste imeli ne mleka, prihodnjo spomlad in poletje pa mesa ne!

T Samostojneži kot zadružarji. Kolikor naše kmetske zadruge našemu kmetu koristijo, bodo naši kmetje vedeli sami pač najbolje. Koliko pa je našim ljubim samostojnežem za prospeh in procvit naših kmetijskih zadrug, kaže drastično naslednji slučaj: Martin Zidarn, veletrgovec v Smarinem ob Dreti, je član Konzumne zadruge v Gornjemgradu in je svoj čas tej zadruži posodil 10 vreč, od katerih se je ena izgubila. Pred krafkim pa je berite in se čudite! — postal zadružni naslednji račun: Za obrabnino devetih vreč 450 K, za eno izgubljeno vreč 200 K, skupaj torej 650 K. Vsa kaipa pri pomembni k temu bi bila odveč.

T Šest oseb utonilo. V Gradišču pri Tišini v Prekmurju sta dne 8. t. m. utonila na levem bregu Mure bračna Pučko in nek mož iz Petanjec, ki so spravljali mlinski čoln iz desnega brega na levi breg Mure. Iste dne so še tudi tri druge moške osebe utonile pri kopanju v Muri.

T V km.-šk. dij. semenišču v Mariboru so bili na novo sprejeti: sedmošolec Bajec Fr. iz Bogojine in šestošolec Horvat Ivan iz Črensovec, Prekmurje; četrtošolec Pušnik Josip iz Prihove; tretješolec Irgl Fr. od Sv. Urbana pri Ptaju, Klasinc Anton iz Cirkovec, Stanek Leopold od Kapele in Voj Norbert iz Slovenjgradca; drugošolec Bratuš Alojzij iz Negove, Lorenči Janez iz Vuzenice, Orešnik Josip iz Ljutomera in Padovnik Ant. od Sv. Trojice v Slov. gor. Celotno platio so vsakega gojenca je najmanj 3 tisoč K, ki pa se more med letom potrebi ali znižati ali zvišati.

T Bolečine po porodu. V Gradcu je mnogo "dostojanstvenikov", oficirjev, uradnikov, nemških političnih agitatorjev, ki so na stroške ljudstva dobro živeli in lenuharili, zato pa nas zaničevali in naše ljudstvo in njegov jezik blati. Ti ljudje so podobni Izraelcem v puščavi, ki tudi niso mogli pozabiti na polne lonce. Tako pišejo še večno knjige in spomenice, kako je potrebno, pod Nemcem in posebej pod Gradec spraviti naše Slovensko Stajersko. Takšno knjigo in spomenico je spisal tudi lačni plemenitaš Luschin-Ebengreuth. Pa ne bo nič, vi nemški lačenbergarji! Slovenci vas ne bomo več redili. Naše meje med nami in vami v bivši Stajerski so določene. Minarodno svobodni Jugoslovani si bomo pa na, znotraj že vse uredili, da bo nam prav. Iz naših tozadovnih prepirov si ne delajte prav nobenih upov!

T Skupščine prodajale I. delavške konsumnega društva bodo po sledenjem redu: dne 28. avgusta t. l. po prvi službi božji v Brezne, popoldne po litaniyah v Rušah; 4. septembra po prvi službi božji v Šv. Križu pri Litiji, popoldne po litaniyah v Šmarinem pri Litiji; dne 8. septembra t. l. po prvi službi božji v Križah, po 10. službi božji v Tržiču; dne 11. septembra po 10. službi božji v Škofiji Luki, popoldne po litaniyah v Kranju. Na teh skupščinah se bodo obravnavale vse važne zadružne zadeve, volili se bodo tudi zaupniki. Clani, udeležite se polnoštevno svojih skupščin!

T Sv. Jožef pri Celju. Angeljska nedelja se bo obhajala dne 4. septembra 1921.

T Dekliški tabor v Zavrču. Na praznik Vnebovzetja M. D. se je vršil pri cerkvi Matere božje v Zavrču velik dekliški tabor združen s cerkveno slovesnostjo. Po slovesnem opravilu je bilo zborovanje pred cerkvijo. Udeležila se je tabora ženska in tudi moška mladina iz završke in drugih sosednjih dekanij ter celo iz Hrvatskega. Bila je to prekrasna manifestacija katoliške misli v Halozah, kjer so tamnošči dekleta prvič javno nastopila s samostojno sestavljenimi govorovi. La neustrašeno naprej! Bog živi!

T Strašen sad prepira. Poročali smo že, da

bil, ko so ga ljudje zgrabili po njegovi zlotini.

t Drustvo »debeluharjev«. Nedavno so v Parizu ustanovili »društvo sto kilogramov«. Pristop imajo le tisti, ki so težki najmanj 100 kg. Predsednik društva je težak 157 kg.

t Milijarde ne obvarujejo pred smrtno. Na Dunaju je umrl pred nekaj tedni velebogataš Anton Dreher, posestnik velikanskih pivovaren. Njegovo imetje so že v mirnem času cenili na 700 milijonov kron. Zapuščino cenijo na 2° milijardi (2000 milijonov) avstrijskih kron.

Sv. Evangeliji in Dejanje apostolov. Priredil prof. Jožef Zidanšek. **Knjiga obsega 540 strani,** je krasno in močno vezana in stane s poštnino vred 30 K., brez poštnine 6 K manj. Naroči se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. **To je prva slovenska Knjiga,** v kateri najdeš vse štiri evangelijske in Dejanje apostolov v celoti. Take knjige Slovensi dozdaj še nismo imeli. Sv. Pismo novega zakona bi moralo biti v vsaki slovenski hiši, zato to knjigo vsem vernim Slovencem najtopljeje pripomemo!

Hči Brezmadežne je molitvenik za Marijine družbenice obsegajoč krasna premišljevanja, molitve in pesmi. Opisuje tudi način sprejema v Marijino družbo. Stane okusno vezan s poštnino vred 36 K. Naroča se v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Ta molitvenik Marijinim družbenicam najtopleje pripomemo!

Narodno gospodarstvo.

g Vinogradi. Delo v vinogradih je izvršeno in gospodarji čakajo bratve. Grozdje zori in je večinoma že mehko. Tudi pozno zoreče vrste se že mehčajo. Suša ne vpliva ugodno na razvoj jagod in ponekod se na peščenih tleh in v strmih legah pari listje in grozdje. Dež in zopet lepo vreme bi zelo ugodno vplivalo na zorenje grozdja: jagode bi postale bolj sočne, debla koža bi izginila in kvaliteta (kakovost) bi se zelo zboljšala. Vendava pa smemo letos pričakovati izvrstno kapljico, ako vreme ne bo nagajalo mesecev septembra. Bog daj!

g Vinarska zadružna „Ljutomerčan“ se je ustanovila za ljutomersko-ormožki okraj s sedežem pri Sv. Bolzenku pri Šredišču. Glavni namen je gojenje umnega vinarstva in kletarstva, ustanavljanje vzornih vinskih kleti za zadružno vino in organizirano razpečavanje pristnih ljutomerskih vin v tu- in inozemstvo. Zato kupuje in prodaja tudi v komisiji. Upamo, da bo zadružna zadovoljila ne-le vinogradnike ljutomersko-ormožkega okraja, ampak tudi kupce, ki si hočejo nabaviti pristnega „ljutomerčana“ iz prve roke.

g Cene za dobro vino niso padle. Nasprotno se opazuje v vseh vinorodnih državah stalno jačanje vinskih cen. Kako se bo plačevalo letošnji vinski mošt, še ni znano. To bo odvisno od množine pridelka in kakovosti moštva. Ako bi hotela država vsaj nekaj storiti za izvoz naših vin v Nemško Avstrijo, ki je željna našega blaga, bi cene gotovo poskočile.

g Cene poljskim pridelkom. V Mirvici stane meterski stot pšenice 1020–1030 K., koruze 820–830 K., ovs 720–730 K., ječmena 800–820 K., hžola starega mešanega 600–620 K., belega 700–720 K. Pomanjkanje želeskih vozov ovira promet. Povpraševanje po žitu precej živahno, dovoz slab. Koruze je zelo malo.

g Cene za želeso. Po vseh evropskih državah, predvsem v Veliki Nemčiji, naraščajo cene za želeso. Nemške tovarne povisujejo cene in ne sprejemajo več naročil po starih cenah. Za želeso v palicah se je še nedavno plačevalo po 1700 mark, a sedaj pa že stane 2000 mark. Tudi pločevina je poskočila v ceni od 100 na 150 mark pri toni, Nemška industrija želesa dobiva mnogo naročil iz drugih držav. S 1. avgustom se je podražila nemška pocinjena pločevina za 10%.

g Zalec. (Savinjska dolina), dne 22. avgusta 1921. Obiranje golding-hmelja se nadaljuje, kobule so najboljše kvalitete, množina nezadostna. Včerajšnji dež bo zopet pomagal poznamu hmelju pri prehodu iz cveta v kobule; obiranje se bode pričelo še le koncem meseca. Za prima golding se

je te dni plačalo po 10.000 K za 50 kg in napitnino. Množina letošnjega pridelka se ceni na 8000–9000 starih stotov. Relativno bodo morali pridelati kot lani; novih nasadov je 5 do 7% več.

g Hmelj. Zatečki hmelj iz 1. 1921 se plačuje po 6000–6500 č. K za 50 kg cena prejšnjih letnikov je ostala neizprenjenja.

g Stajerska dejela je imela pred vojno približno 32.000 ha goric. Sedaj po vojni pa so najboljši in najbolj obsežni vinski okoliši pripadli Jugoslaviji tako, da imajo Nemci še komaj 3000 ha s trsjem nasajenih vinogradov v svoji posesti. pridelek teh vinogradov izpije Gradec z okolico v devetih mesecih. Dunaj sam pa porabi več vina na leto, kakor ga pridela sedaj cela Nemška Avstrija. Uvoz vina v Nemško Avstrijo je torej zelo velik in predsednik te republike — Hainisch, je sam dejal „nemškemu združenju za brezalkoholno kulturno“, odsek Solnograd, da uvaža Nemško Avstrijo letno za šest milijard vina. On bo že vedel! To dejstvo pa je tudi znano Italiji, Francoski in Spaniji, koje države se trudijo z vso močjo, da spravijo svoja vina na nemški trg. Samo mi, najbližji sosedje in mejaši, se — spimo, ali prav za prav: naša beografska vlada spi. Ako se tudi letos ne bomo uveljavili na nemško-avstrijskem vinskem trgu, bo — prepozno.

g Čebelarska podružnica v Smarju pri Jelšah zboruje 8. septembra ob 9. uri pri šolskem čebelnjaku v Smarju.

Dopisi.

t Kulturno-socijalni tečaj katol. dijaštva Slov. goric, severnega dela Stajerske in Prekmurja je dobro uspel. Na 50 bogoslovcev, visokošolcev in srednješolcev se je zbralo začetkom avgusta za več dni pri Sv. Trojici v Slov. goricah, da se napiše navdušenja za katoliško življenje in sliši iz ustizkušenih in učenih govornikov, kako je mogoče pripeljati ljudstvo do srečnejših časov. Naše kat. dijaštvo, ki euči s svojim kat. ljudstvom, ne more dalje mirno gledati draginje, bede in trpljenja, v katero so pahnili naše dobro ljudstvo liberalni izobraženci. Ustvariti novo izobraženstvo, ki bo prepojeno s krščanstvom, ki ne bo hotel z izrabljanjem, goljutijo in navijanjem cen si na zemlji ustvariti raja, temveč bo imelo vedno oko oprto onstran groba, to je pravč pot do boljših časov!

— K uspehu našega tečaja so največ pripomogli gg. očetje frančiškani, ki so nam dali na razpolago predavalnico dvorano, vzeli gostoljubno pod strelo gg. govornike in razložili domačemu ljudstvu pomen tega tečaja. In ljudstvo svetotrojčko je po njihovem posledovanju pokazalo ljubezen do kat. dijakov. Postreglo je svojim gosom, kakor pač more postreči le ljubeznipolno materino srce sinu-dijaku, ko se je upahan in gladen vrnil iz tujine v njeni naročje. Posebej pa moramo omeniti Breznikovo hišo v Porčiču, Klemenčičovo in Holubarjevo pri Sv. Trojici, Samperlovo v Verjanah, ki so nam še posebno na roko. Tem in se vsem drugim dobrotnikom, ki so pomagali pri prehrani in dalj prenočišča ter se jim posebej ne moremo zahvaliti, ker jih je mnogo, naj Bog ti sočero povrne! — J. Sedivy, Fr. Rašel, visokošolca; P. Kovačič, bogoslovcev.

Gotovlje. V četrtek dne 11. avgusta je umrl č. g. Jakob Zupanič, župnik v pok., ravno na 49. obletnico svoje promicije na srčni vodeniki. Bil je še tisti dan obhajan; pogreba se je udeležilo 32 sobratov. Kondukt je vodil, slovo govoril in asistirano sv. mašo daroval preč. g. kanonik dr. Maks Vraber, njegov najljubši priatelj. Občinski odbor je dal krasen venec; gospodarsko društvo, šolska mladina z gospodarstvom in obilna udeležba hvaljnih župljanov so pokazali, kako priljubljen je bil naš pobožni dušni pastir. Vsem se izreka prisrčna zahvala! Rajni gospod se priporoča v molitev.

Sv. Jakob v Slov. gor. Nad vse nepričakovano lepo se je vršila prireditve našega Izobraževalnega društva dne 7. t. m. Velika udeležba našega domačega ljudstva iz vseh stanov je

pokazala, da šteti naše ljudstvo in večje je njegov prostor. Splošno se je slišala želja, naj bi to društvo kmalu zopet priredilo kaj sličnega. Smejati se pa moramo lažnjivim poročilom liberalnih listov o sokolski slavnosti, ki se je vršila pri nas eno nedeljo poprej. Hvaležni smo prirediteljem tega sokolskega slavlja, ker nas je v najboljši meri potrdilo v našem prepričanju, da naše ljudstvo ne mara Sokola in ono že ve zakaj ne, saj mu je treba pogledati samo domačih par Sokolov. in kakor je zlagano poročilo o tem sokolskem izletu, tako bo neresnicno pač vse drugo, kar Sokol trdi o samem sebi pred ljudstvom. Najprvo je izrekel neresnico oni g. govornik, ki je trdil, da se je veliko število domačinov udeležilo, pa smo jih z otroci vred naščili komaj 40; drugo neresnico je povedal učeni g. doktor, ko je reklo, da se je ljudem prepovedalo iti na to sokolsko prireditve, kajti živa duša o taki prepovedi tukaj nič ne ve. Tretja najbolj ostudna neresnica pa je ona, ki smo jo čitali v liberalnem listu, da se je še celo iz prižnice prepovedalo iti na to slavnost. Mi, ki smo kot pravi kristjani bili to in tudi druge nedelje pri službah božjih, nismo v naši cerkvi o kaki prepovedi ali o Sokolu sploh nje slišali! Hvala Bogu, našim dušnim pastirjem ni treba prepovedovati ljudem, naj ne grejo na sokolske veselice, ker naše ljudstvo dobro pozna Sokole! In verjemite, da tudi tisti par naših mož, ki se je vašega izleta udeležilo, niso vaši pristaši in tudi ne g. Trojnar. Kot olikan mož vas je pozdravil, ker ste prišli v njegovo občino, kot gostoljuben mož vam je g. Zupanec postregel z vinom, ko ste šli mimo njegovega vinograda, od ljudi vaše vrste seveda kaj takega ne pričakujemo!

Sv. Peter pod Sv. Gorami. V pretepi romarski Marijini cerkvi na Svetih gorah se 6. septembra začenja veliki romarski shodi, ki trajajo do 15. septembra. V nedeljo, 11. septembra predpoldne po cerkvenem opravilu je pri cerkvi dekliško in žensko zborovanje za dekliške organizacije med Sotlo in Savo. Na zborovanju govoril poslanec dr. Hohnjec.

Sv. Trojica v Slov. gor. Tukaj se vrši v nedeljo, dne 4. septembra velik tabor dekliških Marijinih družb iz Slov. goric, ki pridejo na shod v procesijah. Po pozni službi božji veliki zborovanje na prostoru pred samostanom. Popoldne ob 3. uri druga prireditev samo po teh dejanjih njenega prireditelja, potem mora vsak otrok vedeti, koliko velja. Ni treba biti frančiškan in tudi pisek teh vrst ni frančiškan — da se g. dr. ne boste maščevali nad nedolžnimi ljudmi — vsakemu trezno mislečemu rodoljubu se mora ugabiti študentovsko, nezrelo in mladinsko nepremisljeno, protljudske delovanje našega nadsokola in mu samo klicemo: Svoji k svojim! Pojdite, kam Vas srce vleče, v centralistični Beograd — naše ljudstvu pa pustite v miru!

roke križem nosili in to nesrečo le gledali.

Ribnica. Na Breznom je lani Sonova hčerka, ki je bila po očetu protstantovka, prejela v kratkem času 4 zakramente, sv. pokoro, sv. obhajilo, sv. zakon in sv. birmo. V Ribnici pa smo letos imeli drugo slovesnost. Tu kaj pa je 7. avgusta židinja iz Dunaja prejela sv. krst, sv. zakon in sv. obhajilo. Da bi živel v vsi po nauku sv. Cerkve.

Sv. Marjeta niže Ptuja. Katoliško dijaštvo pri Sv. Marjeti niže Ptuja predi dne 28. t. m. ob 15. uri (treh popoldne) Finzgarjevo dramo »Veriga« s sodelovanjem domačega tamburškega zbara in orlovskega pevskega zbara. Vsi prijatelji katol. dijaštva so prisrčno vabiljeni. Po igri prosta zabava v gostilni g. Mikla. Čisti prebitek je namejen za društveni dom.

Sv. Trojica v Slov. gor. Naš nad Sokol in voditelj proticerkevne klike v trgu in okolici, g. dr. Weixl, je čutil potrebo v razširjanje svojih svobodomiselnih idej in v potrjenje svojega dela sklicati dne 21. avg. k Sv. Trojici sokolski tabor. Ne bojimo se Sokolov, ne bojimo se njihovega tabora; pribiti hočemo samo resnico, da je ravno naš g. doktor najmanje poklican za to, da vodi sokolsko prireditve. Vsak otrok ve, da govoril iz njega le sovraščvo proti veri in cerkvi. Zelo nizkotno je bilo in izobraženega človeka nevredno, kako je ob času birme letal po trgu in agitiral, da naj nihče ne izobesi zastave škofu na čast. Ni se pozabljeno, kako je kot sekvester pribikal na svojega klijenta Kirbiša, da je ga pridobil za demokratsko stranko. Javna tajnost je, kako je pred volitvami agitiral pri svojih zdravniških obiskih med kmetskim ljudstvom za »Samostojno« in kako še agitira strastno za »Kmetijski list«. Zelo človekoljubno in zdravnika vredno je, kako se je pri cepljenju otrok, ogibal krščanskih hiš. Leta in leta se je vršilo cepljenje za občini Gočova in Biš v gostilni g. Kronvoglna, h kateri imajo matere iz obeh občin enako dolgo pot. Ne, človekoljubni dr. Weixl je določil po oblasti, ki mu je bila slučajno dana Ketišovo gostilno na koncu Biša, da imajo matere iz Gočeve še enkrat tako dolgo pot tje. Ni čudno torej, da ga v trgu nihče ne mara razen par odvisnih privržencev. Če sodimo sokolsko prireditve samo po teh dejanjih njenega prireditelja, potem mora vsak otrok vedeti, koliko velja. Ni treba biti frančiškan — da se g. dr. ne boste maščevali nad nedolžnimi ljudmi — vsakemu trezno mislečemu rodoljubu se mora ugabiti študentovsko, nezrelo in mladinsko nepremisljeno, protljudske delovanje našega nadsokola in mu samo klicemo: Svoji k svojim! Pojdite, kam Vas srce vleče, v centralistični Beograd — naše ljudstvu pa pustite v miru!

Listnica uredništva.

Sv. Jurij ob južni žel.: Ker se niste podpisali, je zadela Vaš dopis ista usoda kot vse njegove prednike brez podpisa: Romal je na dno uredniškega koša in od tam jih izroči naš Klavzarjev Blaže neusmiljenemu plamenu. — St. Peter ob Savinji: Hvala za zaupno poročilo. Ko uporabimo vse gradivo, bo ptičica Seničica nemilo zavčikala. Pozdravljeni! — Ljutomerčenski Drašek res misli, da je velik mož. Pustite mu to veselje! Naj živi v domišljiji, da je edino on poklican na mesto vodje prleških županov. Bog živi! — Sv. Jurij ob Ščavnici: O ne sreči, ki se je prijetila Nemou, smo že dobili od drugod zaupno poročilo. A oprostite, z odpadniki se ne maramo pečati. — Podčetrtek: Zdravnik g. dr. Fran Jankovič biva sedaj v Mariboru. Zdravniško službo opravlja pa v hiši Prešernova ulica štev. 7, pred nadstr. (blizu frančiškanske cerkve) — Maša Nedelja: Vaša sijajna zmaga nad samostojneži prti občinskih volitvah nas zelo veseli. Da se je inženier Lupša spremenil v tako zagrizenega agitatorja za slabostojneži, je popolnoma umljivo. Sedaj lahko počiva na lavorikah. Tropresna deteljica Kocbek-Znidarič-Lupša je dobila kar je iskala. Fantje, le korajžno! — Sv. Primož nad Muto, Guštanji, Solčava: Pišite »Gospodarski zvezni« v Ljubljano. »Gospodarska zveza« potrebuje vsak teden več vagonov goveje živine za Italijo. —

